

Strandsvingel til frøavl

Markplan/sædskifte

Til frøavl lykkes strandsvingel bedst på gode lermuldede jorder og svære lerjorder, men den kan også dyrkes på lidt lettere jorder. Vanding kan medvirke til at stabilisere udbyttet på et højere niveau. Lave humusholdige og dårligt drænedes arealer er uegnede til frøavl af strandsvingel.

I et kornsædskifte har strandsvingel ligesom andre frøgræsafgrøder den fordel, at den ikke opformerer sædskiftesygdomme. Dyrkning i et sædskifte med andre frøgræsser er uhensigtsmæssig pga. spildfrø fra disse. Marken bør være fri for kvik og andre græsarter. Marken skal være fri for græsarter, som ikke kan renses fra den tærskede frøvare. For at strandsvingel kan certificeres og dermed anvendes til udsæd, er der både krav om antal frie år til tidligere frøafgrøder og om afstande til andre marker med samme art eller nært beslægtede arter.

(Se dyrkningsvejledning "[Udlæg af kløver og græs til frøavl](#)"). Nogle skadedyr (løvsnudebiller, fritfluer m.fl.) kan lægge æg i græs og påføre skade til den efterfølgende afgrøde.

Spildfrø af strandsvingel mister hurtigt evnen til at kunne spire. Derfor vil spildfrø sjældent være generende i efterfølgende afgrøder.

Etablering

Udlæg i ærter eller vintersæd er de sikreste metoder, men også vårbyg kan anvendes. Strandsvingel kan også med godt resultat lægges ud i renbestand i juli måned.

Ved udlæg i vårbyg bør vårbyggen sås på dobbelt rækkeafstand, og der skal vælges en kort og stråstiv sort, fordi strandsvingel udvikler sig langsomt.

Efterårspleje

Strandsvingel er flerårig. Almindeligvis høstes frø på samme udlæg i to år. Der kan dog høstes frø i tre eller fire år på samme udlæg. Det er da en fordel at anvende en moderat udsædsmængde, og udsåning på 24 cm rækkeafstand modvirker i nogen grad, at bestanden bliver for tæt.

Anlæg til frøbærende stængler dannes overvejende om efteråret. Derfor skal planterne sikres gode vækstbetingelser om efteråret. Dæksædshalm skal omgående fjernes fra udlægget. Det er ikke muligt at bekæmpe spildkornsplanter kemisk.

I flerårs-marker har halmafabrænding umiddelbart efter frøhøst en positiv indflydelse på frøudbyttet i det kommende år. Frøgræshalmen skal spredes jævnt på arealet inden afbrænding. Halmen kan snittes og efterlades på marken, forudsat at den er spredt jævnt. Det kan være nødvendigt med en afpudsning ca. ti dage efter høst, dels for at afklippe stubrester, dels for at sprede halmen bedre. Hvis halmen kan udnyttes, bør stubben om muligt afbrændes, evt. efter en tæt afpudsning umiddelbart efter høst og 3-4 dages tørring af den afpudsede masse. Strandsvingel må ikke gå vinteren i møde med en hængende bladmasse.

En afpudsning foretages om nødvendigt ca. 1. oktober. Den afpudsede masse skal fjernes fra arealet, og umiddelbart efter gødes marken. Efter en god halmafabrænding eller afbrænding af stub er det ikke altid påkrævet at afpudse genvæksten om efteråret.

Såbed

Strandsvingel er meget følsom overfor dyb såning og skal derfor sås i 1 – maks. 2 cm's dybde. Der bør under tørre forhold tromles inden såning om foråret. Udlægsfrøet sås hurtigst muligt efter, at dækafgrøden er sået.

Udsæd/plantetal

Der skal etableres 100-125 græsplanter pr. m². 50-75 veludviklede planter pr. m² er i frøavlsåret tilstrækkeligt til at give et normalt udbytte.

For at opnå det ønskede plantetal skal der anvendes 6-8 kg pr. ha. Under gode forhold kan de anførte mængder reduceres med 25 pct.

Da strandsvingel kan blive meget kraftig må udsædsmængden ikke blive for stor. Det vil give for tætte marker, specielt hvis der planlægges med at høste frø både 3. og 4. år.

Sorter

Frøfirmaerne udbyder en lang række af sorter. Ved sortsvalg skal der af certificeringsmæssige årsager tages hensyn til, hvilken art og sort der tidligere har været dyrket i marken, og hvilke afstande der er til andre frøgræsmarker.

Gødskning

Fastsættelse af det økonomisk optimale næringsstofbehov skal ske efter forholdene i den enkelte mark. Kvælstofmængden skal dog altid fastsættes under hensyntagen til, at ejendommens kvælstofkvote overholdes.

Kvælstof

Den optimale kvælstofmængde til strandsvingel er 190 kg N pr. ha.

Der er en vekselvirkning mellem efterårs- og forårsudbragt kvælstof. Efter tilførsel af en forholdsvis stor mængde i efteråret kan mængden reduceres tilsvarende i foråret.

Efter en bælgplante som dækafgrøde reduceres mængden af kvælstof med 25-45 kg N pr. ha.

efterår

Om efteråret tilføres 60-70 kg N pr. ha til udlægsmarkerne midt i september, til ældre marker tilføres omkring 1. oktober efter eventuel afpudsning.

forår

Strandsvingel er i vækst tidligt i foråret, og udbringningen skal ske tidligt, oftest i marts. Gødningen kan også deles med 60 kg først i marts og resten i begyndelsen af april. Der skal om foråret tilføres i alt 110-130 kg N pr. ha.

Fosfor

På jord i normal gødningstilstand (Pt 2-4,) tilføres ca. 15 kg P, som f.eks. kan tilføres i NPK-gødning, både efterår og forår.

Kalium

På jord i normal gødningstilstand (Kt 7-10) tilføres ca. 50 kg K pr. ha, som f.eks. kan tilføres i NPK-gødning, både efterår og forår.

Svovl

Strandsvingel tilføres 10-15 kg svovl pr. ha. Svovl kan tilføres med handelsgødningen.

Husdyrgødning

Gylle er en god gødning til strandsvingel om efteråret. Det er en forudsætning at den kan fordeles jævnt og at næringsstofindholdet er kendt. Der regnes med 100% udnyttelse af ammoniumkvælstoffet. Om foråret må det tilrådes kun at dække halvdelen af afgrødens behov og supplerer med handelsgødning.

Ukrudt

Et lavt indhold af ukrudtsfrø er en forudsætning for lave renseomkostninger og en høj kvalitet af færdigvaren. Frø af følgende ukrudtsarter er vanskelige at rense fra frø af strandsvingel og kan medføre udbyttetab: Skræppe, haremad, kvik, agerrævehale, hundegræs, rajgræs, alm. og engrapgræs, knæbøjet rævehale, blød hejre, andre arter og sorter af svingel samt flyvehavre. Kamille, en-årig rapgræs, vindaks og gold hejre kan ved større forekomster i marken medføre udbyttetab.

Se i øvrigt "[Problemukrudt i græs- og kløverfrøavl](#)".

Flyvehavre skal bortluges og må ikke findes ved markkontrollen.

Kvik skal derfor være effektivt bekæmpet inden udlæg, og andet græsukrudt skal

bekæmpes, hvor det er muligt i sædskiftet.

I foråret i første frøavlsår kan f.eks. Ariane FG eller Ariane Super anvendes mod kamille og andet tokimbladet ukrudt, når ukrudtet er i god vækst, og der ikke er udsigt til nattefrost. I de efterfølgende frøavlsår er der normalt ikke behov for ukrudtsbekæmpelse.

Flyvehavre skal bortluges og må ikke findes ved markkontrollen.

Kvik skal derfor være effektivt bekæmpet inden udlæg, og andet græsukrudt skal bekæmpes, hvor det er muligt i sædskiftet.

I foråret i første frøavlsår kan f.eks. Ariane FG eller Ariane Super anvendes mod kamille og andet tokimbladet ukrudt, når ukrudtet er i god vækst, og der ikke er udsigt til nattefrost. I de efterfølgende frøavlsår er der normalt ikke behov for ukrudtsbekæmpelse.

Tokimbladet ukrudt

Væsentlige tokimbladede ukrudtsarter:

- [Haremad](#) - vanskelig at rense fra
- [Skræppe](#) - vanskelig at rense fra
- [Kamille](#) - udbyttetab og høstbesvær ved stor bestand

Græsukrudt

Arter af græsukrudt, som er et problem i marken og næsten er umulige at frarenses:

- [agerrævehale](#)
- [hundegræs](#)
- [svingelarter](#)
- [alm.](#) og [engrapgræs](#)
- knæbøjet rævehale
- [blød hejre](#)
- andre sorter og arter af rajgræs
- [flyvehavre](#)
- kvik

Arter, som ved større forekomster kan medføre udbyttetab, men kan frarenses:

- [enårig rapgræs](#)
- [vindaks](#)
- [gold hejre](#)

Rodukrudt

Rodukrudt som skal være bekæmpet effektivt, inden udlægget sås:

- [kvik](#)
- [tidse](#)
- [skræppe](#)

Kemisk bekæmpelse

Forslag til bekæmpelse af ukrudt:

- efterår
- [forår](#)

Sygdomme

Strandsvingel kan angribes af meldug og bladpletsvampen pletnekrose. Til tider kan der også komme angreb af rust. Meldug bekæmpes ved over 10 pct. angrebne planter indtil skridning. Pletnekrose trives i fugtige år og bekæmpes ved over 10 pct. angrebne planter indtil afsluttet blomstring.

meldug

Meldug bekæmpes ved over 10 pct. angrebne planter indtil skridning

Bekæmpelsesstrategi

Til svampebekæmpelse i strandsvingel kan anvendes de samme midler som i alm.

rajræs til frø. Se nærmere [her](#).

Skadedyr

Skadedyr er ikke et stort problem i dyrkningen af strandsvingel.

Frøgræsugler

Hvidaksugler

Løvsnudebiller

I visse år, især på lettere jord, kan løvsnudebillens larver optræde. Æggene lægges i maj-juni, men skaden opdages først fra august, hvor græsset visner i områder af marken.

Larverne lever af planternes underjordiske dele og de overgnaver rødderne, så græsset let kan løftes fra jorden. Larverne kan ses i eller umiddelbart under jorden.

Der er ingen bekæmpelsesmuligheder.

Bekæmpelsesstrategi

Skadedyr bekæmpes normalt ikke i strandsvingel.

Høst

Strandsvingel er ret spildsom. Derfor er den mest sikre høstmetode at skårlægge afgrøden. direkte høst er muligt, men mere risikabelt. Der må ikke skårlægges for tidligt. Et vist dryssespild kan accepteres fordi indlejringen i frøet op til høst er ret stort og opvejer dryssespildet i en periode. På grund af spildsomheden bør der skårlægges med en maskine der samler afgrøden i et forholdsvis kraftigt skår. Hvis der høstes direkte bør vandindholdet være højt og marken skal være gået i leje. Strandsvingel modner i normale år midt i juli måned.

Tørring

Forkert eller dårlig tørring kan resultere i tab af tørstof og tab af spireevne. I værste fald kan frøet helt miste sin værdi.

Straks frøet er høstet, skal det gennemluftes med kold luft på et tørreri i de første døgn, så der sker en hurtig nedkøling. I de første døgn skal blæseren køre dag og nat uanset eventuel regn. I det kolde frø er åndingsaktiviteten og tørstoftabet minimalt.

For dårlig tørring kan hurtigt resultere i varmeudvikling, der giver dårlig spireevne og deraf en dårligere afregning.

Endelig nedtørring til 12 pct. vandindhold kan ske, ved at tørreluften gradvist opvarmes. Luften må aldrig opvarmes mere end 4 grader over udetemperaturen.

Når frøet har nået den ønskede vandprocent, nedkøles det efterfølgende. Ved denne afsluttende nedkøling skal man undgå at føre fugt tilbage i frøet. Det kan, ske når den relative fugtighed er for høj i forhold til udetemperaturen. Spørg din konsulent.

Kontrahering

Dyrkningen sker på kontraktbasis. I kontrakten er anført de forhold, der danner grundlaget for afregning. For at opnå fuld afregning skal normerne i kontrakten opfyldes. For at frøet kan certificeres, skal renvaren opfylde følgende krav: Min. 80 pct. spireevne, min. 95 pct. renhed, maks. 1,5 pct. indhold af andre arter, hvoraf der kun må være maks. 1,0 pct. af en enkelt art. Der må være maks. 0,5 pct. kvik og maks. 5 frø af skræppe i en analysemængde på 50 gram. Kravene til gode handelskvaliteter er betydeligt højere end normerne for certificering.

Afsætning og kvalitet

Dyrkningen sker på kontraktbasis. I kontrakten er anført de forhold, der danner grundlaget for afregning.

For at opnå fuld afregning skal normerne i kontrakten opfyldes.

Udbytte

Gennemsnitsudbyttet for strandsvingel ses i den [årlige sortsundersøgelse](#), der udarbejdes af Videnscentret for Landbrug, Planteproduktion i samarbejde med

frøhandlen.

I 2. års frømarker må der påregnes et udbyttetab på gennemsnitlig 10-20 procent.